บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1. สรุปผลการศึกษา

การวิจัยของโครงการพัฒนาพื้นที่ท่าเรือประตูน้ำและพื้นที่ต่อเนื่องนี้ พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นปัญหาทางกายภาพที่เห็นได้ชัด เนื่องจากพื้นที่ท่าเรือประตูน้ำมีความชัดเจนในเรื่องการใช้สอย คือเพื่อเปลี่ยนถ่ายการขนส่งจากรถ-เรือ กอปรกับตั้งอยู่ในย่านธุรกิจสำคัญ แต่ยังไม่สามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม คุ้มค่า การเดินทางต่อเนื่องในพื้นที่ยังไม่สะดวก ทั้งยังมีปัญหาอาคารเสื่อมโทรมและพื้นที่ริมน้ำ เป็นต้น ผลเสียที่เกิดจากปัญหาต่างๆที่นำเสนอมาแล้วนั้น หากปล่อยไว้อย่างเดิม ก็สามารถกล่าวได้ว่ากิจวัตรต่างๆในย่านก็ดำเนินไปได้อย่างปกติ แต่เมื่อพิจารณาในแง่ของแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง (บทที่ 2) เรื่อง the new urbanism และวิถีชีวิตสังคมเมือง พบว่าสภาพของพื้นที่ท่าเรือประตูน้ำมีปัญหาและข้อมูลส่วนใหญ่สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว แต่ก็มีเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่บางอย่าง ที่ไม่สามารถนำมาพิจารณาแก้ไขได้ทุกจุด จึงต้องผสมผสานทั้งแนวคิดทฤษฎีและวิถีชีวิตในพื้นที่ประกอบกัน ซึ่งถ้าไม่มีการแก้ไขหรือพัฒนาปัญหาดังกล่าวให้ดีขึ้น ก็จะทำให้พื้นที่ธุรกิจนี้มีมูลค่าลดลงเรื่อยๆ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตและของคนในพื้นที่ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

แนวทางในการออกแบบพัฒนาพื้นที่ครั้งนี้ ต้องการเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่โดยการวิเคราะห์ภาพรวม และข้อดีเสียในแต่ละจุด ประกอบกับการประยุกต์ใช้กับแนวความคิดต่างๆ และวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ และนำเสนอออกมาเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการใช้อาคารและที่ดิน

เนื่องจากพื้นที่ศึกษาตั้งอยู่ใจกลางย่านธุรกิจ แต่การใช้งานที่ดินและอาคารบางหลังยังไม่สามารถตอบสนองต่อศักยภาพด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ได้ อาคารหลายหลังมีอายุและเสื่อมโทรม ต้องเพิ่มความหนาแน่น (Increased Density)และการผสมผสานการใช้งาน (Mixed-use)แก่พื้นที่และอาคาร

โดยรื้อถอนอาคารที่เสื่อมสภาพ และปรับการใช้งานภายในอาคารบางหลัง เพื่อให้ตอบสนองต่อพื้นที่โดยรวม โดยกำหนดให้มีการเตรียมพื้นที่สำหรับการเชื่อมต่อทางเท้าระหว่างอาคารและกำหนดระยะร่นของอาคาร เพื่อให้พื้นที่มีความสะดวกในการใช้งานและการเข้าถึง รวมถึงสร้างความสวยงามให้กับเมืองโดยรวมด้วย

2. การพัฒนาระบบทางเท้า

วิถีชีวิตคนเมือง และเมืองที่น่าอยู่ (livable city) ควรสามารถเดินเชื่อมศูนย์กลางแต่ละจุดได้อย่างสะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่ศึกษาเป็นศูนย์กลางทั้งการขนส่งมวลชนและด้านการค้า ควรมีการเชื่อมต่อระบบทางเท้า สนับสนุนการใช้ระบบขนส่งมวลชน จำกัดความเร็วและปริมาณการจราจร เนื่องจากในพื้นที่มีคนเข้ามาใช้งานเป็นจำนวนมาก

โดยการสร้างโครงข่ายเส้นทางเท้าเพิ่มเติม และปรับปรุงเส้นทางเท้าที่มีอยู่เดิม โดยเชื่อมระหว่างอาคารที่สำคัญด้วยทางเดินลอยฟ้า ลดการปะปนระหว่างรถและคนด้วยทางลอดและถนนคนเดิน (walking street)

เพิ่มทางเลือกในการเดินเท้าภายในอาคาร ขยายขนาดทางเท้าปัจจุบันและจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยที่รุกล้ำทางเท้า

3. ปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำ

เพื่อสนับสนุนการใช้ระบบขนส่งมวลชน ซึ่งมีความสำคัญสำหรับชุมชนเมืองเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะพื้นที่ท่าเรือประตูน้ำนี้ เป็นจุดที่มีสถิติการขึ้นลงเรือมากที่สุด

โดยขยายให้มีความกว้างมากขึ้นเพื่อให้ขึ้นลงเรือได้สะดวก เปลี่ยนรูปแบบท่าเทียบเรือพื้นแข็งเดิมเป็นแบบโป๊ะ เพื่อรองรับระดับน้ำในคลองที่เปลี่ยนไป ลดความแข็งของขอบตลิ่งด้วยรูปทรงอิสระ และเปิดพื้นที่ริมน้ำให้เข้าถึงได้โดยสะดวก

4. เอกลักษณ์และความงามของเมือง

เชื่อมโยงที่ว่างหน้าอาคาร โดยการกำหนดภูมิทัศน์ให้เป็นเอกลักษณ์ กำหนดพันธ์พืช และรูปแบบอุปกรณ์ที่ใช้ในการประดับถนน เพื่อให้มีเอกภาพ และสื่อถึงพื้นที่อย่างชัดเจน รวมถึงกำหนดหน้าตาอาคาร ขนาด ระยะร่น และจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยที่รุกล้ำทางเท้าตามแนวถนนหลัก

6.2. ข้อจำกัดในการทำวิจัย

- ข้อจำกัดในโครงการ

เนื่องจากพื้นที่โครงการที่ทำการเสนอแนวทางในการพัฒนา ที่เป็นทรัพย์สินส่วนพระองค์ ได้แก่บริเวณที่ว่างกองปูนข้าง central world plaza และที่ดินกรรมสิทธิ์ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ได้แก่ ตึกแถวหัวมุมแยกประตูน้ำ มีข้อจำกัดในการนำไปปฏิบัติ ที่เป็นข้อบังคับ กติกาในการใช้พื้นที่ จำเป็นต้องทำการศึกษาข้อบังคับดังกล่าว รวมถึงด้านผลประกอบการของโครงการที่เสนอและผลประโยชน์ต่อชุมชนโดยละเอียด เพื่อให้การเดินเรื่องขอใช้ที่ดินประสบผลสำเร็จ

นอกจากนี้ ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับผลประโยชน์ และกรรมสิทธิ์ในการทำทางเชื่อมต่อระหว่างอาคารที่เป็นของเอกชน เนื่องจากการเชื่อมต่อดังกล่าว จะสร้างให้เกิดผลประโยชน์ทางธุรกิจมากมายในอนาคต ควรวางข้อตกลงในการเป็นเจ้าของ ดูแลผลประโยชน์ร่วมกัน หรือการบำรุงรักษาให้ชัดเจน

- ข้อจำกัดของการศึกษา

ด้วยข้อจำกัดของเวลาทำให้ไม่สามารถศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลในเชิงลึก เนื่องจากแนวทางที่นำเสนอ มีความซับซ้อน ทั้งด้านผลประโยชน์ทางธุรกิจ และกิจกรรมที่มีอยู่หรือกำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาและการออกแบบที่นำเสนอมานั้น อาจเป็นคำตอบที่สอดคล้องกับปัญหาในระดับหนึ่ง แต่มิได้หมายความว่าเป็นคำตอบที่ดีที่สุด หรือตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด ทั้งนี้ผลการศึกษาที่ได้นั้น อยู่บนพื้นฐานของขบวนการวิจัยที่มีข้อมูลและเวลาอย่างจำกัด โดยอาศัยแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลและดุลพินิจของผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของคนในพื้นที่

ผลประโยชน์ด้านธุรกิจ ผลประโยชน์ของนักพัฒนาและผลประโยชน์ของกรุงเทพมหานครตาม เป็นต้น ดังนั้น การนำเสนอแนวทางแก้ปัญหา จนถึงผลงานออกแบบขั้นสุดท้ายได้ให้ความสำคัญกับภาพรวมมากกว่ารายละเอียดปลีกย่อยของงานสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรม

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาที่ได้ ส่วนที่สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์หรือเป็นแนวทางหนึ่งในการวางแผนพัฒนาเมืองให้กับกรุงเทพมหานคร ในการพัฒนาพื้นที่ท่าเรือประตูน้ำและพื้นที่ต่อเนื่องได้ ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะการนำเสนอประเด็นปัญหาและรูปแบบการพัฒนาด้านการเชื่อมต่อระบบการสัญจร (mode of transportation) ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งอาจเป็นทางเลือกที่จะนำมาประเมินเปรียบเทียบกับแนวทางอื่นๆที่จะทำการศึกษาต่อไปได้

6.3. แนวทางในการนำไปปฏิบัติ

การดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้สำหรับการออกแบบปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง โดยเฉพาะหน่วยงานท้องถิ่นของรัฐ คือ กรุงเทพมหานคร ที่ต้องให้ความสำคัญของปัญหาก่อน จึงสามารถเกิดแรงผลักดันในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ต่อไป

ปัจจัยที่ไม่อาจมองข้ามไปได้ในการวางโครงการพัฒนาพื้นที่ นั้นคือ งบประมาณ โดยหน่วยงานของรัฐต้องเป็นผู้สนับสนุนและจัดหางบประมาณในการพัฒนา เพื่อก่อให้เกิดการดำเนินการการ โดยอาจเชิญชวนเอกชนร่วมลงทุนในโครงการที่สามารถสร้างผลตอบแทนได้ เช่น การสร้างทางเชื่อมระหว่างอาคาร การสร้างห้างสรรพสินค้าและอาคารสำนักงาน ทั้งนี้การดำเนินการ สามารถวางแผนในการพัฒนาออกเป็นส่วนๆ โดยลำดับการพัฒนาก่อนหลังให้สอดคล้องกับงบประมาณและความเร่งด่วนของปัญหา

การควบคุมกำกับให้หารดำเนินการเป็นไปตามแผนการพัฒนา จำเป็นต้องอาศัยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ผังเมือง พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ข้อบังคับกรุงเทพมหานคร เป็นต้น เพื่อให้เกิดผลบังคับใช้และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยลิดรอนสิทธิของประชาชน ในขณะเดียวกัน การดำเนินการใดๆ ควรได้รับการยอมรับหรือสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่นั้นด้วย

การดำเนินการพัฒนาพื้นที่ท่าเรือประตูน้ำและพื้นที่ต่อเนื่อง สามารถกำหนดแนวทางในการปฏิบัติ ได้ดังนี้

ลำดับในการพัฒนา	งาน	แนวทางในการปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ		
			ระดับท้องถิ่น	หน่วยงานร่วม	เอกชน
1	การฟื้นฟูพื้นที่อาคารพาณิชย์ เสื่อมสภาพ หัวมุมแยกประตูน้ำ	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เจ้าของอาคารและที่ดิน ประสานงานกับกรุงเทพมหานคร เพื่อจัดหางบประมาณในการรื้อถอนอาคารและก่อสร้างอาคารที่พักผู้โดยสารเรือและศูนย์การค้า โดยให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในการจัดเก็บ	กรุงเทพมหานคร	หน่วยงานจัดการทรัพย์สินส่วนพระองค์	ผู้ประกอบการ , เจ้าของอาคาร

		ผลประโยชน์จากการเช่าพื้นที่ขาย			
2	การฟื้นฟูพื้นที่อาคารพาณิชย์ ซอยบางกอกบาซ่าร์	เนื่องจากเป็นที่ดินแปลงใหญ่ของกรมการศาสนา กรุงเทพมหานคร ประสานงานร่วมกับภาคเอกชน และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อจัดหางบประมาณในการรื้อถอนอาคารเดิม เพื่อสร้างอาคารสรรพสินค้าและสำนักงานขนาดใหญ่ รวมทั้งที่จอดรถใต้ดิน โดยให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในการจัดเก็บผลประโยชน์จากการเช่าพื้นที่ขายและสำนักงาน โดยให้กรมการศาสนาจัดเก็บผลประโยชน์ในส่วนของที่จอดรถและควรบรรจุอยู่ในแผนระยะยาว เนื่องจากเป็นโครงการขนาดใหญ่ ต้องศึกษาผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจและผังเมือง	กรุงเทพมหานคร	กรมการศาสนา (เจ้าของที่ดิน) , ททท., สำนักผังเมือง	บริษัทพัฒนาที่ดิน หรือนักลงทุนที่สนใจ
3	การสร้างเส้นทางเท้าใหม่เชื่อมต่อจุดรวมกิจกรรมการค้าและคมนาคม	กรุงเทพมหานครกำหนดนโยบายและแรงจูงใจด้านธุรกิจแก่เอกชน ในการเตรียมพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างอาคาร โดยให้เอกชนร่วมลงทุน บรรจุลงในแผนระยะปานกลาง 5 ปี เนื่องจากเป็นโครงการระยะยาว เพราะต้องรออาคารสร้างใหม่บางส่วน	กรุงเทพมหานคร		ผู้ประกอบการ , เจ้าของอาคาร
4	การปรับปรุงและพัฒนาทางเท้าถนนซอย ซอยบางกอก บาซ่าร์และซอยเพชรบุรี 30	-กรุงเทพมหานครออกข้อบัญญัติในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย โดยการกำหนดพื้นที่ผ่อนผันและรูปแบบของแผงค้า เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบ และดำเนินการดูแลกวดขันเพื่อให้ดำเนินตามแผนอย่างสม่ำเสมอ	กรุงเทพมหานคร		ผู้ประกอบการ , เจ้าของอาคาร
5	การปรับปรุงท่าเรือและพื้นที่ริมน้ำ	กรุงเทพมหานคร จัดทำนโยบายและบรรจุลงในแผนพัฒนาระยะปานกลาง 5 ปี เพื่อเตรียมจัดสรรงบประมาณ โดยประสานกับกรมเจ้าท่า เพื่อของบประมาณในการสนับสนุนเพิ่มเติมในการพัฒนาให้เป็นท่าเรือโดยสารและพื้นที่อเนกประสงค์ของชุมชน	กรุงเทพมหานคร	กรมเจ้าท่า	

6	การปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองตามแนวถนนหลัก	กรุงเทพมหานคร ในฐานะหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น ออกข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครในการจัดระเบียบอาคารร้านค้าบนถนนสายหลัก (ราชดำริ) ควบคุมการติดตั้งป้ายโฆษณา การวางสิ่งของบนทางเท้า การดูแลรักษาต้นไม้ และดำเนินการดูแลกวดขันเพื่อให้เป็นไปตามแผนอย่างสม่ำเสมอ -จัดโครงการประกวดการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามของอาคารแต่ละหลัง เพื่อกระตุ้นให้มีการดูแลความสะอาดของเมืองได้ด้วยตัวผู้ประกอบการเอง	กรุงเทพมหานคร	สมาคม, ชมรมต่างๆ	ผู้ประกอบการ, เจ้าของอาคาร

ตารางที่ 6-1 แสดงรายละเอียดการดำเนินการพัฒนาพื้นที่ท่าเรือประตูน้ำและพื้นที่ต่อเนื่อง

ในการกำหนดให้กรุงเทพมหานคร มีส่วนในการพัฒนาพื้นที่ท่าเรือประตูน้ำและพื้นที่ต่อเนื่องมากที่สุด เนื่องจากการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตความรับผิดชอบโดยตรง ซึ่งกรุงเทพมหานครมีอำนาจเต็มที่ การขอเพิ่มเงินอุดหนุนจากเอกชนมีความเป็นไปได้ หากมีการศึกษาผลกระทบทางธุรกิจที่ลงตัว เนื่องจากพื้นที่ศึกษามีศักยภาพสูงด้านการค้าอยู่แล้ว ดังนั้นกิจการใดที่ก่อให้เกิดรายได้ที่น่าพอใจ การลงทุนร่วมจากเอกชนก็มีความเป็นไปได้

6.4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

จากการศึกษาเพื่อการพัฒนาพื้นที่ท่าเรือประตูน้ำและพื้นที่ต่อเนื่องครั้งนี้ พบว่ายังคงมีรายละเอียดในประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งสมควรที่จะศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนของประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนามากขึ้น ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. <u>การศึกษาระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่โดยรอบ</u>

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ จำกัดพื้นที่ศึกษาอยู่เฉพาะในระยะโครงข่ายทางเท้าเท่านั้น ซึ่งยังไม่ครอบคลุมระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ที่อยู่ในระยะไกลออกไป จึงควรขยายพื้นที่ศึกษาในบริเวณที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครอบคลุมระบบขนส่งมวลชนดังกล่า และย่านการค้าต่อเนื่อง ได้แก่ ย่านสยามสแควร์ ชิดลม สีลม เป็นต้น ซึ่งสามารถกำหนดให้เกิดความเชื่อมโยงต่อเนื่องกันได้ เพื่อความสะดวกและการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้สูงที่สุด

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

1.1 การพัฒนาพื้นที่และโครงข่ายทางเท้าย่านสยามสแควร์และราชประสงค์

จากการศึกษาที่เสนอให้มีการพัฒนาโครงข่ายทางเท้าย่านประตูน้ำจนถึงราชประสงค์ไปแล้ว จึงควรสร้างความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับโครงข่ายทางเท้าย่านสยามสแควร์ด้วย เพื่อให้สามารถเดินถึงกันได้ เป็นเส้นทางสัญจรใหม่ที่เชื่อมต่อพื้นที่การค้าทั้ง 2 ย่าน

สิ่งที่น่าสนใจคือทางเท้ายกระดับ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวได้ถูกพัฒนาทั่วบริเวณแล้ว ไม่สามารถขยายตัวได้ตามแนวราบ ดังนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นคือการพัฒนาขยายตัวทางแนวดิ่ง และซ้อนทับ เห็นได้จากย่านชิดลมและมาบุญครอง ที่มีทางเท้ายกระดับและเกิดกิจกรรมมากมายขึ้นบนทางเท้า ซึ่งเป็นผลจากโครงการระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ (BTS) สามารถเชื่อมระหว่างอาคารได้อย่างสะดวกโดยไม่ต้องเดินในระดับดิน ซึ่งพื้นที่ย่านการค้าบริเวณนี้ทั้งหมด มีแนวโน้มที่จะพัฒนาซ้อนทับ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในส่วนของย่านประตูน้ำไปแล้ว

1.2 การพัฒนาพื้นที่ว่างหลังวัดปทุมวนาราม

เนื่องจากระหว่างย่านการค้าทั้งสอง มีชุมชนที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่ตั้งอยู่ คือชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม ซึ่งมีการอยู่อาศัยต่อเนื่องยาวนานกว่า 100 ปี มีโครงการในการย้ายชุมชนออกและสร้างเป็นสวนสาธารณะแทน ในการพัฒนาโครงข่ายทางเท้า และ พัฒนาพื้นเศรษฐกิจดังกล่าว จึงควรมีการวางแผน วิเคราะห์อย่างรอบคอบ ว่าควรจะทำอย่างไรกับชุมชน เพื่อให้พื้นที่มีมูลค่าเหมาะสมควร และไม่ทำลายความเป็นชุมชน หรือพัฒนาพื้นที่ชุมชนอย่างคุ้มค่ามากที่สุด

ปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะให้ชุมชนหลังวัดปทุมวนารามย้ายออก และเปลี่ยนเป็นสวนสาธารณะ ควรทำการศึกษาว่ามีความถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร ชุมชนควรที่จะดำรงอยู่หรือถ้าต้องมีการย้าย ควรพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวอย่างไร ที่คุ้มค่ามากที่สุดและยังคงความสงบของวัดได้ต่อไป

1.3 การพัฒนาด้านพื้นที่สาธารณะในอนาคต

เมื่อจบการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการพัฒนา โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แต่ด้วยข้อจำกัดในการทำวิจัยที่เสนอไปแล้วข้างต้น ทำให้ไม่สามารถนำเสนอในรายละเอียดการออกแบบที่สามารถตอบสนองต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่เท่าที่ควร เพราะหลังจากการพัฒนา โดยเฉพาะการเชื่องต่อระหว่างจุดรวมกิจกรรมการค้า จะเกิดผลประโยชน์มากมายทั้ง 2 ฝั่งที่มีทางเชื่อม เกิด Urban spaces และกิจกรรมใหม่ๆขึ้น ควรมีการออกแบบเพื่อรองรับกิจกรรมใหม่ในส่วนนี้ด้วย

2. <u>การพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ</u>

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับการโดยสารเรือหางยาวในคลองแสนแสบ ซึ่งมีความยาวต่อเนื่องระหว่างกรุงเทพฯ ชั้นในจนถึงกรุงเทพฯ ชั้นนอก และได้ทำการออกแบบพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ รวมถึงท่าเทียบเรือในระบบใหม่ แต่ยังไม่สามารถพัฒนาให้พื้นที่ริมน้ำดังกล่าวมีความต่อเนื่อง เป็นส่วนสาธารณะได้ จึงควรมีการศึกษาประเด็นปัญหา และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ ให้สามารถใช้งานได้อย่างเหมาะสม เข้าถึงง่าย และเป็นสาธารณะขึ้น และส่งเสริมระบบขนส่งมวลชนทางน้ำอีกด้วย

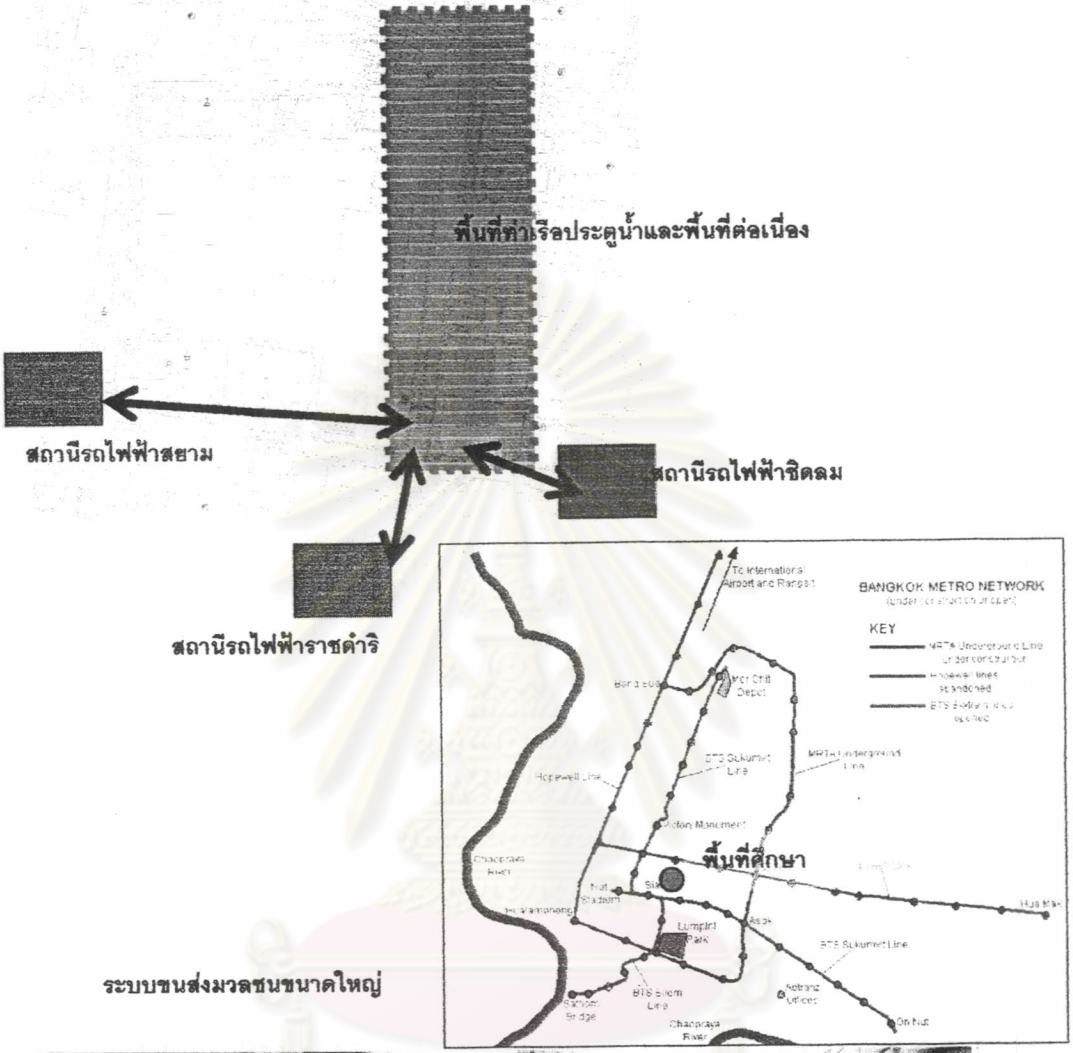

โครงข่ายทางเท้าต่อเนื่องจากสยาม

ภาพที่ 6-1	สัญลักษณ์	
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยขั้นต่อไป		

โครงการพัฒนาพื้นที่ท่าเรือประตูน้ำและพื้นที่ต่อเนื่อง The Urban Redevelopment of Pratunam pier and related area

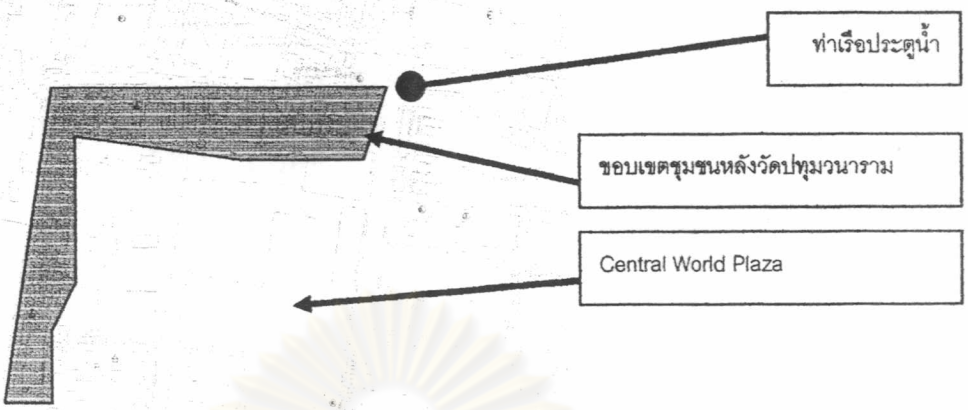

โรงเรียนวัดปทมวนาราม ใกล้ปากทางด้านถนนเพลินจิต

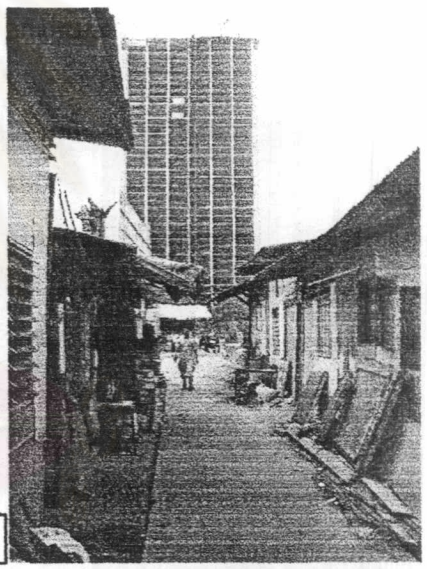

ทางออกจากชุมชนด้านข้าง central world plaza

ที่ว่างทำกิจกรรมภายในชุมชน

ภาพที่ 6-2	สัญลักษณ์	
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยขั้นต่อไป		

โครงการพัฒนาพื้นที่ท่าเรือประตูน้ำและพื้นที่ต่อเนื่อง The Urban Redevelopment of Pratunam pier and related area

3. แนวทางการพัฒนาในระยะยาว

การศึกษาครั้งต่อไป ควรให้ความสำคัญกับการศึกษาสภาพอาคาร และอายุของอาคารต่างๆ ในปัจจุบันของย่านนี้ ว่ามีการใช้งานที่คุ้มค่ากับศักยภาพของที่ดินในอนาคตมากน้อยเพียงใด เนื่องจากอาคารตึกแถวส่วนใหญ่มีการก่อสร้างมานานแล้ว บางแห่งเริ่มมีสภาพทรุดโทรม ซึ่งอาจไม่คุ้มค่ากับการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีอยู่น้อยในเมือง ทั้งนี้ในอนาคต การใช้ประโยชน์ที่ดินในเมืองควรจะมีความหนาแน่นมากขึ้น เพื่อให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป จึงไม่ควรจำกัดเฉพาะบางที่ ควรศึกษาให้ละเอียดทั้งพื้นที่โดยรวม เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาในระยะยาว โดยแบ่งเป็นลำดับการพัฒนาก่อนหลัง (Phasing Development) ตามแนวโน้มของการพัฒนาและความต้องการที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

4. การออกแบบ

ในการออกแบบ หากมีการนำเสนอแนวทางเลือกในการออกแบบ (Alternative Design) จะช่วยให้สามารถเสนอรูปแบบที่เหมาะสมกับการพัฒนาได้มากกว่า ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรให้ความสำคัญกับการสร้างทางเลือก เพื่อนำเสนอรูปแบบในการพัฒนาพื้นที่ที่ดีที่สุด ตัวอย่างจากการศึกษาครั้งนี้ที่ควรมีการเปรียบเทียบรูปแบบของการออกแบบคือ

4.1 การออกแบบพื้นที่ริมน้ำ

พื้นที่ริมคลองแสนแสบปัจจุบันลดความสำคัญลง อาคารริมคลองส่วนใหญ่หันหลังให้ และการขาดการวางผังเมืองที่ดี ทำให้พื้นที่ริมคลองไม่เป็นส่วนสาธารณะ ที่จะสามารถพัฒนาพื้นที่ให้ต่อเนื่อง

ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรนำเสนอรูปแบบการแก้ปัญหาพื้นที่ริมน้ำให้ต่อเนื่องชัดเจน เพื่อให้มีการเข้าถึงและใช้งานคลองมากขึ้น โดยการออกแบบทางภูมิสถาปัตยกรรม สร้างองค์ประกอบของพื้นที่ให้มีบรรยากาศที่เหมาะสมกับการใช้งาน

4.2 การออกแบบทางเชื่อมระดับต่างๆ

การศึกษาครั้งนี้ ให้ความสำคัญในการเชื่อมระบบการเดินเท้าให้สะดวก ต่อเนื่องและปลอดภัย แต่ยังขาดการศึกษาความสำคัญในแต่ละจุดที่มีการเชื่อมต่อ ทำให้ลักษณะของทางเชื่อมไม่มีลักษณะเฉพาะเท่าที่ควร ซึ่งถ้าในการศึกษาครั้งต่อไป ใส่ใจในรายละเอียดของอาคารที่เชื่อมต่อกัน ความจำเป็น และความต้องการของแต่ละส่วน จะสามารถออกแบบทางเชื่อมในหลายรูปแบบ เป็นทางเลือกในการพัฒนาพื้นที่ต่อไป

4.3 การออกแบบอาคารศูนย์การค้าและสำนักงาน

การออกแบบศูนย์การค้าและสำนักงาน ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นความสำคัญไปที่ความสามารถในการเดิมเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ต่างๆ โดยผ่านอาคารดังกล่าว ซึ่งควรจะสร้างทางเลือกในการเดินเท้ามากที่สุด รวมทั้งปรับระดับของที่จอดรถไม่ให้ปะปนกับการสัญจรทางเท้า

ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรนำเสนอรูปแบบอาคารที่ต่างออกไป ที่สามารถเชื่อมแต่ละพื้นที่ได้สะดวกยิ่งขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกของการออกแบบ ให้ได้ประโยชน์อย่างเต็มที่ทั้งในด้านโครงข่ายทางเท้า การใช้งานและรูปลักษณ์ที่สวยงาม สามารถแข่งขันกับห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่รอบข้างได้

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

ในการศึกษาครั้งต่อไป มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญกับตรวจสอบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไข ว่ามีความสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนมากน้อยเพียงใด รวมทั้งตรวจสอบนโยบายและขั้นตอนในการดำเนินการพัฒนา ของหน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรง เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของปัญหาของพื้นที่ในหลายมุมมองและหลายระดับ เนื่องจากมองเห็นถึงความสำคัญของปัญหาและความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ปัญหาจากมุมมองของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งอาจมีความเห็นที่แตกต่างกัน และจะทำให้ทราบถึงอุปสรรคหรือข้อจำกัดของการพัฒนาว่าเกิดจากอะไรและอยู่ในขั้นตอนใด

การเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาพื้นที่ของตนตั้งแต่เริ่มนั้น จะทำให้ทราบถึงความเห็นต่างๆ ของผู้ที่ใช้พื้นที่โดยตรง และเป็นโอกาสให้ผู้วิจัยได้ชี้แจง ทำความเข้าใจถึงความสำคัญของปัญหา ความจำเป็นในการพัฒนา ตลอดจนแนวทางและผลประโยชน์ที่จะได้จากการพัฒนา ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ถึงสาเหตุและความต้องการของประชาชนได้โดยตรง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการออกแบบที่เหมาะสมต่อไป

นอกเหนือจากการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (Feasibility Study) ที่เกี่ยวข้องกับจำนวนงบประมาณ แหล่งที่มาของเงินทุน ตลอดจนผลกระทบด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนา จะทำให้เห็นถึงโอกาสในการออกแบบปรับปรุง พัฒนาพื้นที่ไปปฏิบัติใช้ได้จริงมากหรือน้อย และสามารถนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแนวทางการพัฒนาและออกแบบ ให้เหมาะสมกับปัญหาและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติมากขึ้น

6.5. บทสรุป

พื้นที่ท่าเรือประตูน้ำและพื้นที่ต่อเนื่อง เป็นตัวอย่างของเมืองที่มีความพร้อมทั้งทางด้านระบบการคมนาคมและเป็นย่านธุรกิจ ซึ่งหลีกเลี่ยงปริมาณคนรวมทั้งยานพาหนะจำนวนมาหาศาลที่เข้ามาใช้พื้นที่ไม่ได้ ผลพวงที่ตามมาจากการขาดการวางผังเมืองที่ดี คือ พื้นที่ย่านนี่ขยายตัวอย่างไม่มีขอบเขต เกิดผลคือ การจราจรติดขัด เนื่องจากถนนเต็มไปด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล และการขาดความต่อเนื่องระหว่างระบบขนส่งมวลชน

ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาสภาพพื้นที่นี้ รวมถึงแนวโน้มในการพัฒนา แต่ในระยะเวลาอันจำกัด และเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่ในด้านต่างๆ ทั้งการใช้ที่ดิน, ความต่อเนื่องของระบบทางเท้า พื้นที่ริมน้ำและทัศนียภาพของเมือง ซึ่งมีความเป็นไปได้และน่าจะมีผลทำให้การเดินทางภายในพื้นที่ ตลอดจนติดต่อกับพื้นที่ต่อเนื่องมีความคล่องตัวมากขึ้น ส่งเสริมการเดินเท้าและการใช้ระบบขนส่งมวลชนมากขึ้น และผลที่จะตามมาคือสภาพแวดล้อม สุขภาพร่างกายและจิตใจของคนในพื้นที่ดีขึ้น

การออกแบบพื้นที่ท่าเรือประตูน้ำและพื้นที่ต่อเนื่องครั้งนี้ เป็นเพียงแนวความคิดที่ได้จากการระบวนการเรียนรู้จากการศึกษาวิจัยในเวลาอันจำกัด ผู้วิจัยคาดหวังว่าการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ หรืออย่างน้อยอาจเป็นกรณีศึกษาในการแก้ปัญหา และพัฒนาพื้นที่ที่มีองค์ประกอบและบริบทใกล้เคียงกับย่านดังกล่าวนี้ได้ ซึ่งในปัจจุบันสามารถพบได้หลายแห่ง โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ได้เข้าถึงและกำลังขยายตัวครอบคลุมทั่วกรุงเทพฯ